

Apsvarstyta 2018 m. spalio 4 d.
Valstybinės lietuvių kalbos komisijos
posėdyje

Hebrajų kalbos perrašos lotyniškais ir lietuviškais rašmenimis taisyklės

Perrašos taisyklės parengtos atsižvelgiant į skirtingus tekstų hebrajų (ir aramėjų) kalba istorinius ir regioninius ypatumus, tarmių skirtumus (biblinė, rabiniška, sefardiška, moderni ir kt.), siekiant perteikti kuo autentiškesnį skambėjimą, gali būti naudojami skirtingi kai kurių raidžių ir balsių perrašos variantai.

Klasikinė žydų literatūra rašyta ne tik hebrajų kalbos dialektais (bibliniu, pobibliniu, talmudiniu, rabinu), bet ir aramėjų kalbos atmainomis, kurios tam tikrais laikotarpiais turėjo didelę įtaką hebrajų kalbai. Abi kalbos (ir jų tarmės) naudoja tą patį raidyną.

1. Hebrajiškos (ir aramėjiškos) kilmės žodžių su pažymėta punktuacija perraša.

Teikiamos Biblinių hebrajiškų (ir aramėjiškų) žodžių su punktuacija perrašos moksliniuose, informaciniuose ir kituose specialiuose leidiniuose taisyklės yra paremtos tarptautiškai priimtomis tikslios ir supaprastintos fonetinės perrašos taisyklėmis, kurias rekomenduoja Biblinės literatūros draugija (*Society of Biblical Literature*, žr. *The SBL handbook of Style*. Second edition. SBL Press, 2014). Patariama taip pat atsižvelgti į 1997 m. rugpjūčio 28 d. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimą Nr. 62 „Dėl Biblijos vardų adaptavimo principų“.

Prireikus perteikti klasikinės ir moderniosios hebrajų (ir aramėjų) kalbų žodžius su punktuacija moksliniuose, informaciniuose ir kituose specialiuose leidiniuose taisyklėse gali būti atsižvelgiama į *Modernios hebrajų kalbos perrašos lotyniškais rašmenimis taisyklės*, patvirtintas 2011 m. kovo 7 d. Hebrajų kalbos akademijos (Izraelis), žr. http://hebrew-academy.org.il/wp-content/uploads/Transcription2_1.pdf. Šiose taisyklėse taip pat teikiama tiksli ir supaprastinta fonetinė perraša, kurią savo ruožtu galima adaptuoti lietuvių kalbos rašybai. Tiksli perraša siekia perteikti tiksliai standartizuotas raidžių fonetines reikšmes, skirtingoms raidėms taikant skirtingus išplėstinio lotyniško raidyno ženklus, o supaprastinta – adaptuojant prie tam tikros kalbos raidyno, todėl kai kurios skirtingos hebrajų kalbos raidės gali būti perteikiamos vienu ir tuo pačiu kito raidyno ženklu, atsižvelgiant į tai, kad tariant skirtumas gali būti nežymus ar jo visai gali nebūti.

Lentelėse pateikiamos supaprastintos tarptautinės perrašos taisyklės ir galimas jų lietuviškas variantas.

2. Hebrajiškos (ir aramėjiškos) kilmės žodžių be pažymėtos punktuacijos perraša.

Hebrajiškos (ir aramėjiškos) kilmės žodžių be punktuacijos perraša, atsižvelgiant į kontekstą, gali siekti perteikti žodžių autentišką tarimą (šiuolaikinės norminės hebrajų kalbos, aškenazių (dar išskiriant litvakų, Galicijos (lenkišką) ar vokišką tarmes), sefardų, Jemeno ir kt.). Prireikus galima taikyti minėtąsias *Hebrajų kalbos akademijos* (Izraelis) priimtas naujas modernios hebrajų kalbos perrašos lotyniškais rašmenimis taisykles.

Biblinės hebrajų kalbos rašmenų atitikmuo lotyniškais ir lietuviškais rašmenimis

1 lentelė. *Priebalsės*

Simbolis	Tiksli perraša	Supaprastinta tarptautinė perraša	Lietuviška supaprastinta fonetinė perraša	Pastabos	Pavyzdžiai			
					Hebrajų	Tiksli perraša	Supaprastinta tarptautinė perraša	Lietuviška supaprastinta perraša
א	'	'	'	Netariama, lietuviškoje perrašoje galima rašyti ', kai raidė yra žodžio viduryje	אָרֶץ <i>bet</i> וְהָאָרֶץ	'eres , w ^ə hā'āreš	'erets, weha'arets	erec, veha'arec
ב	b	b	b		בָּרָא	bārā'	bara'	bara
ב	v	v	v		אַבְרָהָם	'avrāhām	'avraham	avraham
ג, ג	g	g	g		גָּדוֹל	gādōl	gadol	gadol
ד	d	d	d		קֶדֶם	qedem	qedem	kedem
ה	h	h	h	Nerašomas, kai atlieka <i>mater lectionis</i> funkciją	אַבְרָהָם תּוֹרָה	'avrāhām, <i>bet</i> tōrā	'avraham, tora	Avraham, tora
ו	w	v arba w	v		וְהָאָרֶץ	w ^ə hā'āreš	weha'arets	veha'arec

ז	z	z	z		זֶה	ze	ze	ze
ח	ḥ	h	ch		חֶשֶׁךְ	ḥōshekh	hoshekh	chošech
ט	ṭ	t	t		טוֹב	tōv	tov	tov
י	y	y	j		יוֹם	yôm	yom	jom
כ (žodžio pabaigoje) ך	k	k	k		כְּאִשֶּׁר	k'āsher	k'asher	k'ašer
כּ (žodžio pabaigoje) ךּ	kh	kh	ch		חֻכְמָה	ḥokhma	hokhma	chochma
ל	l	l	l		לַיְלָה	lay ^o lā	layla	laila
מ (žodžio pabaigoje) ם	m	m	m		מַרְאֵה	mar'eh	mar'eh	mar'e
נ (žodžio pabaigoje) ן	n	n	n		נֶתִיבָה	n ^o tīvā	netiva	netiva
ס	s	s	s		מוֹסָר	mūsār	musar	musar
ע	'	'	'	netariama	שַׁעַר	sha'ar	sha'ar	ša'ar
פ (žodžio pabaigoje) ף	p	p	p		פָּנֵה	pāne	pane	pane
פּ (žodžio pabaigoje) פּ	f	f	f		שֶׁפֶת	š ^o fat	sfat	sfat
צ (žodžio pabaigoje) ץ	ṣ	ts	c		צְדָקָה	ṣ ^o dāqā	tsedaqa	cedaka
ק	q	q	k		צְדָקָה	ṣ ^o dāqā	tsedaqa	cedaka
ר	r	r	r		מוֹסָר	mūsār	musar	musar
ש	ś	s	s		שֶׁפֶת	š ^o fat	sfat	sfat
שׁ	š	š	š		שַׁעַר	sha'ar	sha'ar	ša'ar
ת	t	t	t		תּוֹרָה	tōrā	tora	tora

2 lentelė. *Balsės*

Simbolis	Tiksli perraša	Supaprastinta lietuviška fonetinė perraša
·	a	a
·̄	ā	a
·̇ uždarame skiemenyje	o	o
·̇ galinis <i>kamec he</i>	â	a
·̈	e	e
·̄̈	ē	e
·̇̈	ê	e
·̇̈̈	ê	e
·̇̇	î	i
·̇̇̇	ī	i
·̇̇̇̇	î	i
·̇̇̇̇̇	o	o
·̇̇̇̇̇̇	ō	o
·̇̇̇̇̇̇̇	ô	o
·̇̇̇̇̇̇̇̇	u	u
·̇̇̇̇̇̇̇̇̇	ū	ū
·̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇	û	u
·̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇	ũ	o
·̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇	ă	a
·̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇	ě	e
·̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇̇	ə	e

3 lentelė. *Papildomos priebalsės nehebrajiškos kilmės žodžių perrašai*

Simbolis	Supaprastinta tarptautinė perraša	Lietuviška fonetinė supaprastinta perraša
'ɟ	dzh	dž
'ʒ	zh	ž
'tʃ	ch	č